

MK MONITOR księgowego

WYDANIE SPECJALNE 1/2018

Przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

**UWAGA!
NOWA
PROCEDURA**

Z AKTYWNYMI DRUKAMI NA PENDRIVE

**Przeciwdziałanie
praniu pieniędzy
oraz finansowaniu terroryzmu
– nowa procedura**

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Marzena Nikiel

Zespół redakcyjny:
Radosław Stępień – redaktor prowadzący
Agnieszka Zuchowicz – redaktor graficzny
Anna Seroczyńska – korekta

Publikację polecają eksperci

© Copyright by INFOR PL S.A.
Warszawa 2018

INFOR PL S.A.
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
www.infor.pl

Biuro Obsługi Klienta
01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
tel. 22 761 30 30, e-mail: bok@infor.pl
Infolinia: 0 801 626 666

Księgarnia internetowa: www.sklep.infor.pl
Profesjonalne księgarnie stacjonarne w kraju oraz księgarnie internetowe

Druk: EDRUK

Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii bądź powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody Wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

ISBN: 978-83-8137-026-4

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Zmiany w obowiązkach biur rachunkowych w systemie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu	7
2.1. Rozszerzenie obowiązku dokonania oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu	8
2.2. Zmiany w procedurze stosowania środków bezpieczeństwa finansowego przez biura rachunkowe	9
2.2.1. Niższe ryzyko prania pieniędzy	10
2.2.2. Podwyższone ryzyko finansowania terroryzmu i prania pieniędzy	12
3. Obowiązek posiadania procedur w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu	13
4. Obowiązki w zakresie przekazywania i gromadzenia informacji o transakcjach	14
4.1. Zakres informacji przekazywanych do GIIF	15
4.2. Formularz identyfikacyjny składany przez podmioty obowiązane....	17
5. Zakaz ujawniania informacji o analizie informacji na potrzeby przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.....	19
6. Obowiązkowe szkolenia pracowników biur i kancelarii	20
7. Wzory i procedury	20
7.1. Procedura wewnętrzna podmiotu zobowiązanego w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu....	20
7.2. Procedura anonimowego zgłaszania naruszeń przepisów ustawy ...	58
8. Centralny rejestr informacji o beneficjentach rzeczywistych osób prawnych i innych podmiotów prawnych	61
9. Wypełnianie obowiązków nałożonych na biura rachunkowe ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu KROK PO KROKU	63
9.1. Diagramy i schematy	71

10. Kontrola instytucji obowiązanych oraz sankcje administracyjne	73
10.1. Zwiększenie uprawnień organów kontrolnych	73
10.2. Niedopełnienie obowiązków przez instytucję obowiązaną	74
10.3. Kary za naruszenie przepisów ustawy	75
11. Wyjaśnienia GIIF w sprawie realizacji obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu – w formie pytań i odpowiedzi	77
1. Jakie obowiązki obciążają instytucję obowiązaną (w tym biura rachunkowe)	77
2. Jaki jest cel przeprowadzania analizy transakcji	77
3. Kiedy organy mogą zażądać wykazania, że instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego	78
4. Czy w transakcjach z osobą prawną należy zarejestrować dane osobowe wszystkich członków organów reprezentujących tę osobę prawną	79
5. Jak zweryfikować klienta zajmującego eksponowane stanowisko	79
6. Jak często należy szkolić pracowników w zakresie wykonywania obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu	79
7. Jak w spółkach należy wyznaczyć osobę odpowiedzialną za wykonanie przepisów ustawy	80
8. Czy członek zarządu może udzielić pełnomocnictwa do wykonywania obowiązków nałożonych ustawą	80
9. Czy podmioty uprawnione do badania sprawozdań finansowych są instytucjami obowiązanymi	81
10. Kiedy podmiot zarejestrowany jako prowadzący usługowo księgi rachunkowe staje się instytucją obowiązaną	81
11. Kto ma obowiązek zapewnienia szkoleń w przypadku współpracy biura rachunkowego i doradcy podatkowego	82
12. Czy biuro rachunkowe powinno stworzyć dwie procedury: dla biur i dla przedsiębiorców	82
USTAWA z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2018 r. poz. 723)	83

1. Wstęp

Nowa ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu z 1 marca 2018 roku (Dz.U. z 2018 r. poz. 723), zwana dalej Ustawą, definiuje na nowo zasady oraz tryb przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, przede wszystkim w celu dostosowania polskiego porządku prawnego do przepisów dyrektywy 2015/849¹ oraz nowych rekomendacji *Financial Action Task Force* (FATF), a także zwiększenia efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

System przeciwdziałania praniu pieniędzy został wzbogacony o nowe instytucje obowiązane do stosowania przepisów ustawy, zaś co do niektórych podmiotów, w tym biur rachunkowych i doradców podatkowych, część ich dotychczasowych zadań uległa zmianie.

Nowe przepisy poszerzają katalog podmiotów podlegających ustawie, tzw. **instytucji obowiązanych**, o przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z 2 lipca 2014 roku o swobodzie działalności gospodarczej², którzy świadczą usługi w zakresie tzw. powiernictwa, niebędących innymi instytucjami obowiązаныmi, świadczących usługi polegające na:

- tworzeniu spółek lub innych osób prawnych,
- działaniu w charakterze dyrektora lub sekretarza spółki, wspólnika spółki osobowej lub osoby na podobnym stanowisku w stosunku do innych osób prawnych lub organizowaniu dla innej osoby możliwości działania w charakterze tych osób,
- zapewnianiu siedziby statutowej, adresu działalności, adresu korespondencyjnego lub administracyjnego i innych pokrewnych usług dla przedsiębiorstwa, spółki osobowej lub dowolnej innej osoby prawnej lub porozumienia prawnego,

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (zwana dalej dyrektywą 2015/849).

² Obecnie obowiązuje ustawa z 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz. 646). Mimo to ustawodawca w ustawie z 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu nadal posługuje się ustawą o działalności gospodarczej.

- działaniu w charakterze powiernika trustu, który powstał w drodze czynności prawnej, lub podobnego porozumienia prawnego lub organizowaniu dla innej osoby możliwości działania w takim charakterze;
- działaniu w charakterze osoby wykonującej prawa z akcji lub udziałów na rzecz osoby innej niż spółka notowana na rynku regulowanym podlegającym wymogom dotyczącym ujawniania informacji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub podlegająca równoważnym standardom międzynarodowym, lub organizowaniu dla innej osoby możliwości działania w takim charakterze.

NOWOŚĆ!

Ta kategoria instytucji obowiązanych została określona ogólnym pojęciem „trustu”. **Biura rachunkowe, spółki księgowe lub doradcze mogą w wielu obszarach prowadzić działalność współistniejącą lub pokrywającą się z działalnością tzw. trustów z uwagi na przedmiot i profesjonalny charakter prowadzonej działalności.**

Podobnie jak dotąd do grupy instytucji obowiązanych należą doradcy podatkowi, biegli rewidenci i podmioty świadczące usługi prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Doradcy podatkowi i biegli rewidenci zostali wskazani jako instytucje obowiązane w art. 2 ust. 1 pkt 14 i 15. W artykule 2 ust. 1 pkt 17 Ustawy wskazane zostały podmioty zajmujące się usługowym prowadzeniem ksiąg rachunkowych. Mając na uwadze art. 76a ust. 3 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2018 r. poz. 395), do tej kategorii instytucji obowiązanych wchodzi zarówno księgowi – osoby fizyczne prowadzące działalność polegającą na usługowym prowadzeniu ksiąg rachunkowych, jak i podmioty gospodarcze (spółki cywilne, spółki prawa handlowego), oferujące takie usługi, które zatrudniają pracowników do usługowego prowadzenia ksiąg.

Z uwagi jednak na charakter usług świadczonych przez księgowych i biura rachunkowe na rzecz ich klientów uznać należy, iż rozmiar zadań nałożonych na te podmioty nie stawia ich w pierwszoplanowej roli wśród podmiotów obowiązanych, jak ma to miejsce w przypadku instytucji finansowych. Niemniej rola ta w całym systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jest z pewnością bardzo istotna w związku z rodzajem danych finansowych, do których mają dostęp z racji rodzaju świadczonych usług.

WAŻNE! Za fundamentalne, z punktu widzenia dotychczasowych doświadczeń obowiązywania ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu z 25 czerwca 2009 r., należy uznać wyraźne włączenie odpowiedzialności członków organów zarządzających, wyznaczanych przedstawicieli kadry kierowniczej oraz poszczególnych pracowników i współpracowników podmiotów usługowo prowadzących księgi rachunkowe za zapewnienie obowiązywania nowych zasad w ich organizacjach.

Powyższe znajduje odzwierciedlenie zarówno w obowiązku wdrożenia odpowiednich procedur wewnętrznych, wprowadzania systemu anonimowej sygnalizacji o potencjalnych naruszeniach przepisów, jak i w systemie szkoleń dla personelu biura rachunkowego.

Dodatkowo, aby wzmocnić skuteczność obowiązywania nowych zasad, na wyznaczonych członków organów zarządzających biura rachunkowego oraz przedstawicieli kadry kierowniczej, którzy nie dopełnią obowiązków określonych w Ustawie, zostały nałożone sankcje pieniężne do wysokości 1 000 000 zł.

WEJŚCIE W ŻYCIE PRZEPISÓW

Zasadniczo poza przepisami dotyczącymi gromadzenia informacji o beneficjentach rzeczywistych Ustawa wchodzi w życie w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, czyli 12 lipca 2018 roku.

Przepisy dotyczące centralnego rejestru beneficjentów rzeczywistych objęte są jeszcze dłuższym *vocatio legis*, wejdą bowiem w życie po upływie 18 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

Nowa ustawa wprowadza również okres przejściowy w zakresie gromadzenia i przekazywania informacji do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, dalej GIIF.

WAŻNE! W terminie 3 miesięcy od wejścia w życie nowej ustawy biura rachunkowe winny przekazywać zawiadomienia o transakcji ponadprogowej oraz formularz je identyfikujący według dotychczasowych przepisów.

Po upływie tego terminu, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie Ustawy, podmioty będą przekazywać zawiadomienia – zgodnie z przepisami dotychczasowymi albo przepisami nowej ustawy. Kluczowy w tym przypadku będzie zatem termin wydania przez Ministra Finansów rozporządzeń określających formę zawiadomienia oraz formularza identyfikującego.

Na wejście w życie nowych przepisów wykonawczych przewidziany został maksymalnie 6-miesięczny okres od dnia rozpoczęcia obowiązywania Ustawy (art. 190 Ustawy).

2. Zmiany w obowiązkach biur rachunkowych w systemie walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu

W odniesieniu do podmiotów świadczących usługi księgowe najwięcej zmian w zakresie ich udziału w systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy dotyczy:

- wprowadzenia nowych obowiązków, w tym w zakresie stosowania środków bezpieczeństwa finansowego,

- wprowadzenia Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych,
- modyfikacji przepisów dotyczących wstrzymywania transakcji i blokowania rachunków,
- zmiany przepisów o kontroli instytucji obowiązanych, a także sankcji administracyjnych nakładanych na instytucje obowiązane nieprzestrzegające obowiązków nałożonych na nie Ustawą.

Ustawa wpływa na funkcjonowanie podmiotów z szeroko rozumianego rynku usług profesjonalnych, obejmując przepisami zawody prawnicze, doradców podatkowych, podmioty prowadzące działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

2.1. Rozszerzenie obowiązku dokonania oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

W swoich założeniach Ustawa z jednej strony zmniejsza liczbę obowiązków spoczywających na instytucjach obowiązanych, w tym posiadania przez instytucje obowiązane wydzielonego rejestru transakcji, i usprawnia powinności dotyczące raportowania transakcji do GIIF, w szczególności tzw. transakcji podejrzanych. Z drugiej strony precyzuje dodatkowe obowiązki instytucji obowiązanych, które obecnie są już wykonywane na podstawie przepisów obowiązującej ustawy. Te **nowe obowiązki dotyczą**:

- sporządzania i aktualizowania przez instytucje obowiązane oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
- konieczności przekazywania do Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych informacji o podejrzanych transakcjach przez spółki prawa handlowego, tj. spółki jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjne.

Ponadto zmianie w stosunku do poprzednio obowiązującej ustawy uległ próg kwotowy transakcji wymagającej rejestracji w postaci transakcji gotówkowej przyjmowanej lub dokonywanej przez przedsiębiorców w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej – został określony na poziomie 15 000 euro. Ten próg dotyczy zarówno pojedynczej transakcji, jak i kilku, jeśli okoliczności wskazują, iż są one ze sobą powiązane.

Ocena ryzyka dokonywana przez biuro księgowe ma kluczowe znaczenie przy ustalaniu zakresu stosowanych w danym przypadku środków bezpieczeństwa finansowego, który jest uzależniony od stopnia rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną. W celu określenia właściwego dla danej transakcji zakresu środków bezpieczeństwa finansowego biuro rachunkowe powinno najpierw rozpoznać związane z nimi ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, a następnie dokonać oceny rozpoznanego ryzyka.

Artykuł 33 ust. 3 Ustawy wskazuje otwarty katalog elementów stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych, które powinny być wzięte pod uwagę w procesach rozpoznania oraz oceny ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanych z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną. Są to:

- 1) rodzaj klienta,
- 2) obszar geograficzny,
- 3) przeznaczenie rachunku,
- 4) rodzaj produktów, usług i sposobów ich dystrybucji,
- 5) poziom wartości majątkowych deponowanych przez klienta lub wartości przeprowadzonych transakcji.

WAŻNE! Ustawodawca nałożył na biura rachunkowe obowiązek bieżącego monitorowania stosunków gospodarczych w celu wykrycia okoliczności podejrzanych, tj. wskazujących na związek z przestępstwem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz transakcji nietypowych (art. 34 ust. 1 pkt 4 Ustawy).

2.2. Zmiany w procedurze stosowania środków bezpieczeństwa finansowego przez biura rachunkowe

Zakres przedmiotowy katalogu środków bezpieczeństwa finansowego określony w art. 34 ust. 1 co do zasady pokrywa z tym istniejącym w poprzedniej ustawie.

Wprowadzono natomiast regułę, że zakres środków bezpieczeństwa finansowego, zastosowanych w danym przypadku, powinien być uzależniony od stopnia rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Instytucje obowiązane będą też zobligowane do dokumentowania zastosowanych w związku z tym środków.

WAŻNE! Nowa ustawa zmienia procedurę związaną z identyfikacją beneficjenta rzeczywistego poprzez wprowadzenie wyraźnego obowiązku nałożonego na instytucję obowiązującą w zakresie identyfikacji beneficjenta rzeczywistego, a nie jedynie, jak miało to miejsce dotychczas, podejmowania działań w tym zakresie.

Ustawa wprowadza obowiązek podjęcia przez biuro rachunkowe, biegłego rewidenta czy doradcy podatkowego działań obejmujących identyfikację i weryfikację tożsamości peł-

2. Ocena ryzyka dokonywana jest przez księgowego Biura Alfa z uwzględnieniem w szczególności następujących czynników:
 - a) rodzaju klienta;
 - b) obszaru geograficznego;
 - c) przeznaczenia rachunku bankowego, z którego realizowana jest transakcja;
 - d) rodzaju oferowanych lub nabywanych przez Klienta produktów, usług i sposobów ich dystrybucji;
 - e) poziomu wartości majątkowych deponowanych przez Klienta lub wartości przeprowadzonych transakcji;
 - f) celu, regularności lub czasu trwania stosunków gospodarczych Klienta.
3. W celu systematycznego prowadzenia oceny ryzyka stosunków gospodarczych i transakcji dokonywanych przez Klientów księgowy Biura Alfa dokonuje analizy Klientów i utrzymywanych przez nich stosunków gospodarczych oraz zawieranych przez nich transakcji z punktu widzenia ryzyka ich wykorzystania do procederu prania pieniędzy, biorąc w szczególności pod uwagę przy dokonywaniu analizy i oceny kryteria określone powyżej w ust. 2.

§ 8

1. Księgowy Biura Alfa prowadzi na bieżąco analizę Klientów w celu dokonania oceny ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.
2. Analiza Klientów polega na gromadzeniu informacji i danych o Klientach oraz przeprowadzaniu na ich podstawie klasyfikacji Klientów według kategorii ryzyka.
3. Księgowy Biura Alfa kwalifikuje Klientów do następujących grup ryzyka:
 - 1) kategoria I – Klient niższego ryzyka,
 - 2) kategoria II – Klient standardowy,
 - 3) kategoria III – Klient wysokiego ryzyka.
4. Kwalifikacja Klientów do poszczególnych grup ryzyka następuje z uwzględnieniem następujących kryteriów:
 - a) rodzaj Klienta,
 - b) forma prawna Klienta,
 - c) charakter i cel przeprowadzanych transakcji,
 - d) nietypowe okoliczności towarzyszące transakcji.
5. Do III kategorii Klientów, tj. Klientów wysokiego ryzyka, zalicza się, niezależnie od oceny wystąpienia okoliczności, o których mowa powyżej w ust. 4, następujących Klientów:
 - a) Klientów nieobecnych przy zawieraniu umowy z Biurem Alfa lub przy przeprowadzaniu transakcji, jeżeli umowa z Klientem nie została zawarta,
 - b) Klientów będących osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne,

nomocnika klienta oraz jego umocowanie do działania w imieniu klienta (art. 34 ust. 2 Ustawy).

Artykuł 34 ust. 3 implementuje do przepisów Ustawy wymóg wynikający z art. 13 ust. 4 dyrektywy 2015/849 i wprowadza obowiązek wykazania na żądanie właściwych organów zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego. **W celu umożliwienia właściwym organom realizacji ich zadań kontrolnych nałożono na podmioty obowiązane obowiązek dokumentowania zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego.**

Środki bezpieczeństwa finansowego powinny zostać zastosowane przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej. W wyjątkowych sytuacjach możliwe jest zastosowanie niektórych środków bezpieczeństwa finansowego w czasie lub już po nawiązaniu stosunków gospodarczych bądź przeprowadzeniu transakcji okazjonalnej, przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Chodzi o sytuacje, gdy jest to konieczne dla zapewnienia ciągłości prowadzenia działalności gospodarczej i gdy występuje niskie ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. W takich przypadkach weryfikacja jest dokonywana w możliwie krótkim terminie od momentu rozpoczęcia nawiązywania stosunków gospodarczych.

Podmioty świadczące usługi księgowe i podatkowe na potrzeby stosowania środków bezpieczeństwa finansowego mogą przetwarzać informacje zawarte w dokumentach tożsamości klienta i osoby upoważnionej do działania w jego imieniu oraz sporządzać ich kopie. O zakresie i celu przetwarzania danych księgowi są zobowiązani do poinformowania klientów przed nawiązaniem stosunków gospodarczych lub przeprowadzeniem transakcji okazjonalnej.

2.2.1. Niższe ryzyko prania pieniędzy

Środki bezpieczeństwa wskazane w Ustawie mogą być uproszczone bądź wzmożone. Artykuł 42 określa **uproszczone środki bezpieczeństwa finansowego**, które mają zastosowanie w przypadku podmiotów pozostających ze sobą w stosunkach gospodarczych lub transakcji okazjonalnych. Według ustawodawcy niektóre sytuacje niosą ze sobą niskie ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. I tak **o niższym ryzyku prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu mogą świadczyć w szczególności:**

- 1) to, że klient jest:
 - a) jednostką sektora finansów publicznych, o której mowa w art. 9 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 ze zm.),
 - b) przedsiębiorstwem państwowym albo spółką z większościovym udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków,
 - c) spółką, której papiery wartościowe są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym podlegającym wymaganiom ujawniania informacji o jej benefi-

- cjencie rzeczywistym wynikającym z przepisów prawa Unii Europejskiej lub odpowiadającym im przepisom prawa państwa trzeciego, albo spółką z większościovym udziałem takiej spółki,
- d) rezydentem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
 - e) rezydentem państwa trzeciego określanego przez wiarygodne źródła jako państwo o niskim poziomie korupcji lub innej działalności przestępczej,
 - f) rezydentem państwa trzeciego, w którym według danych pochodzących z wiarygodnych źródeł obowiązują przepisy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odpowiadające wymogom wynikającym z przepisów Unii Europejskiej z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- 2) zawarcie umowy ubezpieczenia, gdy składka roczna nie przekracza równowartości 1500 euro lub składka jednorazowa nie przekracza 3500 euro; w przypadku grupowych umów ubezpieczenia wskazana wartość składek liczona jest w odniesieniu do każdego ubezpieczonego;
 - 3) przystąpienie do pracowniczego programu emerytalnego i uczestnictwo w nim, zawarcie umowy i gromadzenie oszczędności na indywidualnym koncie emerytalnym lub indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego;
 - 4) oferowanie produktów lub usług w celu zapewnienia odpowiednio zdefiniowanego i ograniczonego dostępu do systemu finansowego klientom mającym ograniczony dostęp do produktów lub usług oferowanych w ramach tego systemu;
 - 5) oferowanie produktów lub usług powiązanych z klientem, w przypadku których ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu jest ograniczane za pomocą innych czynników, w tym jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych otwartych lub specjalistycznych funduszy inwestycyjnych otwartych, lub określonych rodzajów pieniądza elektronicznego;
 - 6) powiązanie stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnej z:
 - a) państwem członkowskim Unii Europejskiej, państwem członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym,
 - b) państwem trzecim określanym przez wiarygodne źródła jako państwo o niskim poziomie korupcji lub innej działalności przestępczej,
 - c) państwem trzecim, w którym według danych pochodzących z wiarygodnych źródeł obowiązują przepisy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu odpowiadające wymogom wynikającym z przepisów Unii Europejskiej z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

WAŻNE! Uproszczonych środków bezpieczeństwa nie można zastosować w sytuacjach, o których mowa wcześniej, jeśli istnieje podejrzenie prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu albo istnieją uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.

Instytucje obowiązane powinny jednak przed zastosowaniem uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego upewnić się, czy dane stosunki gospodarcze lub transakcje okazjonalne rzeczywiście charakteryzują się niskim ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

2.2.2. Podwyższone ryzyko finansowania terroryzmu i prania pieniędzy

Obowiązek zastosowania wzmoczonych środków bezpieczeństwa finansowego występuje w przypadku stosunków gospodarczych lub transakcji okazjonalnych wiążących się z podwyższonym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Katalog przypadków, w których można uznać, że stosunki gospodarcze lub transakcja okazjonalna co do zasady wiążą się z wysokim ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu określono w art. 43 ust. 2 Ustawy. W pewnych przypadkach ustawodawca z góry zdecydował o podwyższonych środkach bezpieczeństwa finansowego i te sytuacje określił wprost w art. 43 ust. 2–4 Ustawy.

Wzmoczone środki bezpieczeństwa finansowego powinny znaleźć zastosowanie wobec:

- podmiotów mających miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie trzecim wysokiego ryzyka; zasada ta doznaje ograniczeń w stosunku do oddziałów instytucji obowiązanych lub jednostek zależnych z większościovym udziałem instytucji obowiązanych oraz oddziałów lub jednostek zależnych z większościovym udziałem podmiotów mających siedzibę na terytorium państwa członkowskiego UE oraz podlegających obowiązkowi wynikającym z przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
- instytucji obowiązanych w przypadku nawiązania transgranicznych relacji korespondenckich z instytucją respondentem z państwa trzeciego; wówczas oprócz środków bezpieczeństwa finansowego zobowiązane są one do podjęcia określonych w tym przepisie dodatkowych działań mających na celu odpowiednie ograniczenie ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (art. 45 Ustawy);
- instytucji obowiązanych do wdrożenia właściwych procedur umożliwiających identyfikację klientów lub ich beneficjentów rzeczywistych jako osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne (art. 46 Ustawy). Ustęp 2 precyzuje działania, jakie instytucja obowiązana powinna podjąć w związku z nawiązywaniem stosunków gospodarczych z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne. Wzmoczone środki bezpieczeństwa finansowego oraz inne działania właściwe do stosowania w relacjach z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska

polityczne powinny być podejmowane również po zakończeniu piastowania przez daną osobę eksponowanego stanowiska politycznego w okresie, w którym z osobami takim nadal wiązać się może wyższe ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Okres ten nie powinien być krótszy niż 12 miesięcy. Ponadto takie działania powinny być podejmowane w relacjach z członkami rodziny lub osobami znanymi jako bliscy współpracownicy osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne.

3. Obowiązek posiadania procedur w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu

Nowa ustawa określa wymóg wprowadzenia w biurach rachunkowych, kancelariach biegłych rewidentów i doradców podatkowych odpowiednich strategii, środków kontroli oraz procedur służących skutecznemu ograniczaniu ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

Wewnętrzna procedura instytucji obowiązanej (art. 50 Ustawy) stanowić ma akt wewnętrzny instytucji obowiązanej, w którym sprecyzowane zostaną zasady postępowania stosowane w instytucji obowiązanej w celu właściwego wywiązania się z nałożonych na tę instytucję obowiązków z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Określenie tych zasad powinno uwzględniać nie tylko cel, w jakim są wprowadzane, a więc właściwe ograniczanie i zarządzanie rozpoznanym ryzykiem prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, ale również charakter, rodzaj i rozmiar prowadzonej przez instytucję obowiązaną działalności. **Minimalny zakres przedmiotowy wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej** określono w art. 50 ust. 2 Ustawy i obejmuje on:

- 1) określenie czynności lub działań podejmowanych w celu ograniczenia ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i właściwego zarządzania zidentyfikowanym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
- 2) zasady rozpoznawania i oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związanego z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną, w tym zasady weryfikacji i aktualizacji uprzednio dokonanej oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu,
- 3) środki stosowane w celu właściwego zarządzania rozpoznanym ryzykiem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanym z danymi stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną,
- 4) zasady stosowania środków bezpieczeństwa finansowego,
- 5) zasady przechowywania dokumentów i informacji,
- 6) zasady wykonywania obowiązków obejmujących przekazywanie GIIF informacji o transakcjach oraz zawiadomieniach,